

AHOLI BANDLIGINI OSHIRISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI

Sapabayeva Mehriniso Umidbekovna

Osiyo Xalqaro Universiteti Magistratura Talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14605074>

Aholi bandligini oshirish iqtisodiy taraqqiyotning eng muhim omillaridan biridir. Bandlik darajasini oshirish orqali nafaqat aholining ijtimoiy holati yaxshilanadi, balki iqtisodiy faollik ham kuchayadi. Shu sababli, bandlik siyosati samaradorligini baholash muhim masala hisoblanadi. Mazkur tezisda aholi bandligini oshirish samaradorligini baholash usullari tahlil qilinadi va ularning ahamiyati yoritiladi.

Tadqiqot material va usullari:

Aholi bandligini oshirish samaradorligini baholash turli usullar orqali amalga oshiriladi. Ushbu usullarni quyidagi guruhlariga ajratish mumkin:

1. Statistik usullar

Ushbu yondashuvda asosiy e'tibor bandlikning ko'rsatkichlariga qaratiladi:

Band aholi soni va umumiy aholi sonining nisbatini tahlil qilish (bandlik koeffitsienti).

Ishsizlik darajasining dinamikasini o'rganish.

Sanoat va xizmat ko'rsatish sohasida yangi ish o'rinlarining yaratilish sur'atlarini tahlil qilish.

Statistik usullar bandlikka oid aniq raqamlarni tahlil qilish va qiyoslash imkonini beradi. Masalan, Davlat statistika qo'mitasi tomonidan chop etiladigan ma'lumotlar ushbu yo'nalishda muhim ahamiyat kasb etadi.

2. Iqtisodiy samaradorlik usullari

Ushbu usul orqali aholi bandligini oshirish uchun ajratilgan mablag'larning qanchalik samarali ishlatilganligi aniqlanadi. Asosiy ko'rsatkichlar:

Investitsiyalarning iqtisodiy samaradorligi (yaratilgan ish o'rinlari soni va investitsiya hajmining nisbati).

Ish haqi daromadining o'sishi va uning aholining farovonligiga ta'siri.

Ushbu usulda iqtisodiy siyosatning uzoq muddatli natijalari baholanadi.

3. Ijtimoiy baholash usullari

Bandlik siyosatining samaradorligi nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy ta'sirlar orqali ham o'lchanadi:

Yangi ish o'rinlari tufayli kambag'allik darajasining pasayishi.

Yoshlar va ayollar uchun ish topish imkoniyatlarining kengayishi.

Mehnat sharoitlarining yaxshilanishi va kasb malakasini oshirish imkoniyatlari.

4. Ekspert usullari

Mutaxassislarning fikrlari va tahlillari asosida bandlikka oid dasturlar samaradorligini baholash. Bu usul sifat omillari va kelgusidagi xavf-xatarlarni aniqlashda muhimdir.

Xulosa

Aholi bandligini oshirish samaradorligini baholash tizimli yondashuvni talab etadi. Statistik, iqtisodiy va ijtimoiy usullarni uyg'un qo'llash orqali bandlikka oid chora-tadbirlarning real samaradorligi aniqlanadi. Shuningdek, ekspertlarning fikrlarini hisobga olish va xalqaro tajribadan foydalanish bu borada natijalarni yanada yaxshilash imkonini beradi. Samarali

baholash usullari bandlikka oid yangi strategiyalarni ishlab chiqishda muhim ahamiyat kasb etadi.

References:

1. Bozorov M., Bekmurodov A. *"Aholi bandligini ta'minlashning innovatsion yondashuvlari"*. Toshkent: O'zbekiston Fanlar Akademiyasi nashriyoti, 2021.
2. Nurmatova G. *"O'zbekiston sharoitida aholi bandligini oshirish siyosatining ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati"*. Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti ilmiy jurnali, 2022.
3. Rashidov N. *"Aholi bandligini boshqarishda davlat va xususiy sektor hamkorligi"*. Иқтисодиёт фанлари журналы, 2020.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmoni *"Bandlikni ta'minlash va mehnat bozorini rivojlantirish strategiyasi"*. Toshkent, 2022.
5. O'zbekiston Respublikasi Bandlik va Mehnat Munosabatlari Vazirligi hisobotlari (2020-2023).
6. O'zbekiston Respublikasi Davlat Statistika Qo'mitasi rasmiy sayti: www.stat.uz